

Article History
Received: 25.01.2021
Accepted: 15.03.2021
Published: 30.03.2021

Competence in Training Future Officers for Moral and Psychological Support at the Military Department of the University

Serhii A. BABAK¹ , Anatoliy V. STADNIK^{1*} ,
Ihor V. NEMINSKYI²

¹ Kharkiv National University of Internal Affairs, Ukraine

² Head Department of Moral and Psychological Support of the Armed Forces of Ukraine, Ukraine

* Corresponding Author's Email: stav1963@ukr.net

Компетентність у підготовці майбутніх офіцерів з морально-психологічного забезпечення на військовій кафедрі університету

Бабак С. А.¹, Стадник А. В.¹, Немінський І. В.²

¹ Харківський національний університет внутрішніх справ, Україна

² Головне управління морально-психологічного забезпечення Збройних Сил України, Україна

Компетентность в подготовке будущих офицеров по морально-психологическому обеспечению на военной кафедре университета

Бабак С. А.¹, Стадник А. В.¹, Неминский И. В.²

¹ Харьковский национальный университет внутренних дел, Украина

² Главное управление морально-психологического обеспечения Вооруженных Сил Украины, Украина

Abstract

Background: Training of future officers of moral-psychological support at the military department of the university involves the formation of knowledge, skills, professional and personal psychological qualities acquired in the process of professional training, providing the ability to constantly exert psychological influence on the subordinate unit by performing functional duties. **Purpose:** To determine the psychological conditions for the formation of future officers' professional competencies on moral-psychological support during training at the military department of the university, based on analysis and conclusions to create a structural scheme of their formation.

Materials and Methods: Research methodology is based on theoretical and practical experience, analysis of special psychological literature study and generalization of professional experience in the Armed Forces of Ukraine and other military formations.

Results: The developed matrix of the officer for moral-psychological support of the Armed Forces of Ukraine is formed from general, special and main (psychological study, psychological training, psychological support, recovery (rehabilitation) knowledge, skills and abilities. The proposed structural scheme for the formation of future officers' professional competence on moral-psychological support in the process of acquiring capabilities at the military department of the university consists of the following blocks: the necessary professional competencies; main, general and special competencies; general and professional requirements for the training of officers for moral and psychological support; educational and methodical support; diagnosing competencies in the learning process.

Conclusions: Determined psychological conditions for the formation of the officer' professional competencies on moral-psychological support is an effective tool for organizing a system of training a competent professional. The proposed block diagram is open, constantly evolving, and, if necessary, can be supplemented with new components in the future.

Keywords: education, psychological support, professional competence, block diagram, officers.

DOI: <https://doi.org/10.26697/ijes.2021.1.4>

JEL: I21, I23, I26

UDC: 37.013.77:355.23

Cite this article as: Babak, S. A., Stadnik, A. V., & Neminskyi, I. V. (2021). Kompetentnist u pidhotovtsi maibutnix ofitseriv z moralno-psykholohichnoho zabezpechennia na viiskovii kafedri universytetu [Competence in training future officers for moral and psychological support at the military department of the university]. *International Journal of Education and Science*, 4(1), 33–40. <https://doi.org/10.26697/ijes.2021.1.4> [in Ukrainian]

© 2021 Babak S. A., Stadnik A. V., Neminskyi I. V.

Published by Archives of International Journal of Education and Science

Open Access under a [Creative Commons "Attribution" 4.0 Worldwide](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Вступ

Восьмий рік в Україні йде війна. І це спонукає до проведення змін у системі військової освіти та підвищення якості підготовки військових фахівців, що особливо актуально для офіцерів з морально-психологічного забезпечення, які відповідають за вивчення психічних станів, процесів і властивостей військовослужбовців з метою формування психологічної стійкості під час виконання завдань за призначенням. На початку проведення антитерористичної операції на сході України особовий склад та підрозділи Збройних Сил України опинились у важких умовах, які вимагали оперативного перебудовувати свідомість з мирного часу на воєнний, практично застосовувати зброю та вести бойові дії. Організація морально-психологічного забезпечення військ (сил) здійснювалася “в ручному режимі” хаотично, не системно і була нерідко відірвана від реалій бойової обстановки (Head Department of Moral and Psychological Support of the Armed Forces of Ukraine, 2020). Саме тому на сучасному етапі розвитку Збройних Сил України виникла необхідність проведення цілеспрямованого психологічного впливу на особовий склад для забезпечення стійкості та психологічної готовності до виконання завдань за призначенням, підтримання належного рівня психологічного стану особового складу, що зобов’язує здійснювати підготовку офіцерів з морально-психологічного забезпечення відповідного професійного рівня.

Мета дослідження. Визначити психологічні умови формування професійних компетентностей майбутніх офіцерів з морально-психологічного забезпечення під час навчання на військовій кафедрі університету, на основі аналізу та висновків створити структурну схему їх формування.

Матеріали і Методи

В дослідженні здійснено теоретичний аналіз спеціальної психологічної літератури та нормативно-правової бази, вивчення й узагальнення практичного(бойового) досвіду.

Під час проведення операції об’єднаних сил та війни на Донбасі Збройні Сили України зіткнулися з протиріччями між потребою у забезпеченні психологічної готовності особового складу, стійкості до негативного інформаційно-психологічного впливу противника, підтримання належного рівня морально-психологічного стану військових частин та існуючою нормативно-правовою базою мирного часу з питань психологічного забезпечення, застарілими теоретичними знаннями і практичними навичками офіцерів з морально-психологічного забезпечення, які не враховували умов ведення “гібридної війни” (Afanasenko & Pasichnyk, 2020; Babak, Stadnik, & Melnyk, 2020; Head Department of Moral and Psychological Support of the Armed Forces of Ukraine, 2020).

Проведений аналіз літератури дозволив встановити наступні проблеми становлення військового фахівця з морально-психологічного забезпечення:

- невизначеність майбутнього структур з морально-психологічного забезпечення та відсутність чіткої концепції подальшої реалізації в силових структурах країни цього виду всебічного забезпечення діяльності військ,
- постійні організаційні трансформації структур морально-психологічного забезпечення і відсутність цілісного бачення ролі оновленої системи морально-психологічного забезпечення у забезпеченні життєдіяльності Збройних Сил України;
- низька престижність професійної діяльності зазначеного військового фахівця у військових підрозділах,
- неповне уявлення майбутніх офіцерів з морально-психологічного забезпечення про зміст майбутньої діяльності;
- недостатній рівень теоретичної, методичної та практичної підготовки майбутніх фахівців з морально-психологічного забезпечення (Afanasenko & Pasichnyk, 2020).

Враховуючи вищезазначене та новітній підхід Головного управління морально-психологічного забезпечення Збройних Сил України щодо формування майбутніх офіцерів з морально-психологічного забезпечення, ми вважаємо, що це дозволить усунути зазначені негативні чинники у підготовці, створити необхідні професійні компетенції:

- аналіз і оцінювання морально-психологічного стану особового складу частин та підрозділів і прогнозування динаміки його можливих змін;
- аналіз психологічних умов виконання бойових завдань, прогнозування можливого їх впливу на психологічний стан і поведінку особового складу, визначення його психічної стійкості та психологічної готовності до виконання завдань за призначенням;
- формування та підтримання у особового складу необхідного психологічного стану, злагодженості та згуртованості військовослужбовців;
- формування психічної стійкості та керованості частин і підрозділів, забезпечення спроможності особового складу витримувати нервово-психологічні навантаження, зберігати боєдатність в умовах впливу психотравмуючих факторів;
- організація соціально-психологічного супроводу діяльності частин та підрозділів;
- організація заходів декомпресії (психологічного відновлення) особового складу (Babak, Stadnik, & Melnyk, 2020; Commander-in-Chief of the Armed Forces of Ukraine, 2020a).

Результати та Обговорення

Поняття “професійна компетентність” у науковій літературі не має однозначного тлумачення. Так, наприклад, “компетенція” – це сукупність предметів обізнаності, завдань, повноважень, прав і обов’язків посадової особи, що визначаються законодавством.

Одні під професійною компетентністю розуміють деякий рівень, ступінь, якісний і результативний показник сформованості професійних знань, навичок опанування предмету та вміння їх реалізації в діяльності (Afanasenko & Pasichnyk, 2020; Babak, Stadnik, & Melnyk, 2020; Lisnichenko, 2016).

У загальноєвропейському проєкті Tuning поняття “компетенції” визначається у таких змістових площинах: знання і розуміння (теоретичне знання академічної галузі, здатність до отримання знання та його розуміння), знання як діяти (практичне й оперативне застосування знань у конкретних ситуаціях), знання як бути (цінності як невід’ємна частина способу сприйняття і життя з іншими у соціальному контексті).

Вітчизняні дослідники розглядають компетентність як здатність від початку професійної діяльності розуміти характер професійних проблем, освоювати і розвивати інноваційні технології, набувати й використовувати знання, інтегрувати їх та передавати їх у процесі комунікації, приймати та реалізовувати правильні й відповідальні рішення, постійно саморозвиватись і самоудосконалюватись у продуктивній професійній діяльності (Babak, Stadnik, & Melnyk, 2020).

Програма військової підготовки офіцера запасу визначає компетентність як здатність особи до

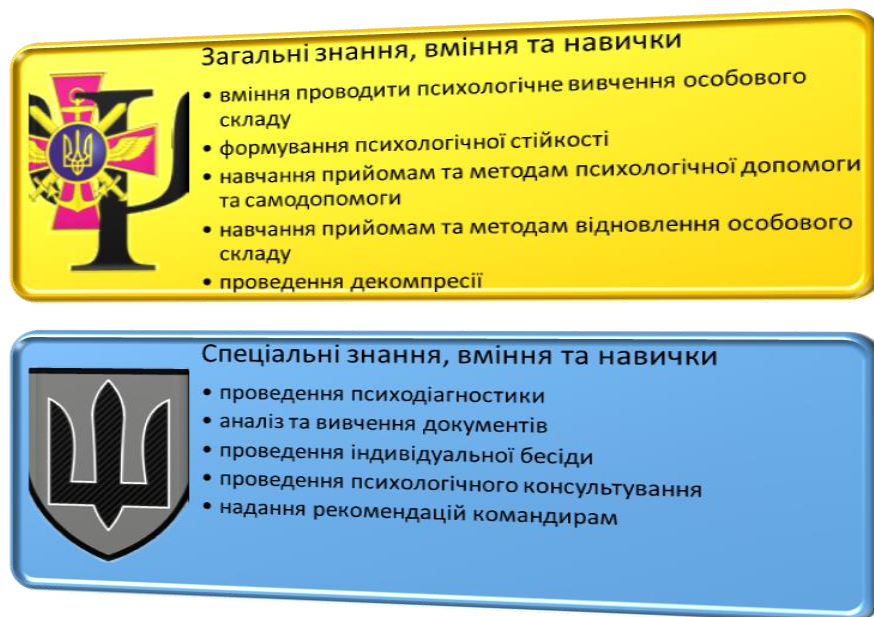
виконання певного виду діяльності, яка виникає на основі динамічної комбінації знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей (Ministry of Defense of Ukraine, Ministry of Education and Science of Ukraine, 2015).

Таким чином, фахові компетентності майбутніх офіцерів з морально-психологічного забезпечення повинні містити знання, уміння, навички, професійно-особистісні якості, набуті у процесі фахової підготовки, що забезпечують здатність постійно здійснювати психологічний вплив на підпорядкований підрозділ шляхом використання наданих функціональних обов’язків. Зміст поняття “професійна компетентність майбутнього офіцера з морально-психологічного забезпечення” також повинно містити фундаментальні знання, практичні вміння, навички та практичний досвід сформовані особистісні якості і здібності, які необхідні для успішного виконання військового обов’язку.

Проведене нами дослідження надало можливість розробити графічну схему професійних компетентностей офіцера з морально-психологічного забезпечення Збройних Сил України. На нашу думку схема повинна містити наступні компоненти: загальні та спеціальні знання, вміння і навички (Рисунок 1).

Рисунок 1

Графічна схема професійних компетентностей офіцера з морально-психологічного забезпечення Збройних Сил України

Загальними знаннями, вміннями та навичками офіцера з морально-психологічного забезпечення є:
- проведення професійно-психологічного відбору, що направлений на виявлення осіб, індивідуальні психічні якості та особистісні здібності, які відповідають або не відповідають вимогам військово-професійної діяльності та особливостям проходження військової служби на посадах;

- формування психологічної готовності та стійкості, що забезпечує виконання бойових завдань за призначенням;
- навчання прийомам та методам психологічної допомоги і самопомоги, що забезпечує подолання негативних психологічних наслідків виконання обов’язків військової служби та відновлення належного рівня психічного здоров’я військовослужбовців;

- проведення декомпресії як комплексу психологічних та медико-психологічних заходів, які здійснюються після виведення військової частини (підрозділу) з району виконання завдань за призначенням для відновлення психофізіологічного стану та реадaptaції військовослужбовців (Commander-in-Chief of the Armed Forces of Ukraine, 2020a; 2020b; 2021; General Staff of the Armed Forces of Ukraine, 2018).

Спеціальними знаннями, вміннями та навичками офіцера з морально-психологічного забезпечення є:

- проведення психодіагностики як заходів з виявлення, вимірювання й оцінки індивідуально-психологічних особливостей особистості військовослужбовця, соціально-психологічних характеристик діяльності військових колективів відповідно до наявних норм і критеріїв, а також факторів, що знижують ефективність службово-бойової діяльності;

- аналіз та вивчення документів (листів, фотографій, щоденників, автобіографій), що надає цінний матеріал для психодіагностики і дослідження життєвого шляху особистості;

- проведення індивідуальної бесіди, що ґрунтується на цілеспрямованому отриманні інформації через опитування для уточнення висновків і результатів, отриманих іншими методами;

- проведення психологічного консультування, що передбачає спрямоване на самопізнання і саморозвиток військовослужбовців формування у них здатності знаходити більше варіантів поведінки, понять, думок, почуттів, вчинків, розширення ступенів свободи вирішення життєвих та службових завдань; надання рекомендацій командирам (начальникам) щодо роботи з підрозділами та окремими військовослужбовцями, запобігання негативним явищам та формування позитивного соціально-психологічного клімату серед особового складу;

- психологічна просвіта (психоедукація);

- надання рекомендацій командирам з раціонального розподілу особового складу згідно рівня їх розвитку професійно важливих психологічних та психофізіологічних характеристик за відповідними спеціальностями з метою комплектування відповідних військових частин (підрозділів) (Commander-in-Chief of the Armed Forces of Ukraine, 2020b; 2021; General Staff of the Armed Forces of Ukraine, 2017).

Крім того, ми відокремлюємо головні професійні компетентності офіцера з морально-психологічного забезпечення: психологічне вивчення, психологічна підготовка, психологічний супровід, та психологічне відновлення (Рисунок 2).

Рисунок 2

Головні професійні компетентності офіцера з морально-психологічного забезпечення

Психологічне вивчення – вміння проводити визначення найістотніших особливостей військовослужбовців, військових частин та підрозділів, діагностика відхилень від норми, виявлення й оцінка факторів, що впливають на успішність діяльності.

Психологічна підготовка реалізується шляхом формування і розвитку у військовослужбовців відповідних знань, умінь, навичок, спроможностей і досвіду, згуртованості підрозділів, які забезпечують їх психологічну готовність до організованих, ініціативних та активних дій в бою, стійкість до бойових стрес-факторів і негативних психологічних чинників.

Психологічний супровід – комплекс заходів з підтримання оптимального стану психічного здоров'я військовослужбовців, їх стійкості до впливу стресових чинників, психологічної готовності до виконання обов'язків військової служби та запобігання виникненню негативних психологічних станів. Важливість питання психологічного супроводу військовослужбовців досліджено Melnyk, Prykhodko, та Stadnik (2019).

Психологічне відновлення (реабілітація) – система заходів, спрямованих на відновлення, корекцію психологічних функцій, якостей, властивостей особи військовослужбовця, створення сприятливих умов для розвитку та утвердження особистості

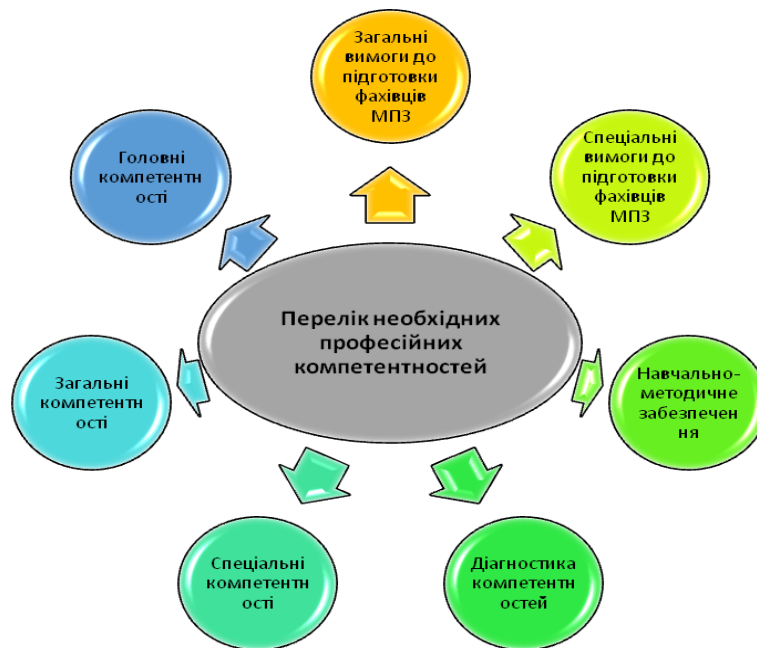
(Commander-in-Chief of the Armed Forces of Ukraine, 2020a; 2020b; Head Department of Moral and Psychological Support of the Armed Forces of Ukraine, 2021; Ministry of Defense of Ukraine, 2015). Це питання було і залишається одним із найактуальніших у сучасних умовах і дослідженнях вчених (Melnyk & Stadnik, 2018; Melnyk, Stadnik, & Rypenko, 2020).

На нашу думку, формування фахової компетентності майбутніх офіцерів з морально-психологічного забезпечення у процесі навчання на військовій кафедрі повинно становити логічно пов'язану і старанно відпрацьовану систему, яка базується на загальноновизначених детермінантах і принципах військово-професійної освіти, враховує вимоги Головнокомандувача Збройних Сил

України, Командувачів, командирів усіх рівнів, зовнішніх і внутрішніх факторів бойового впливу, вимоги законодавчих документів, повинно відповідати принципам і концептуальним положенням військової психології та призначається для забезпечення виконання професійних функцій і завдань майбутньої професійної діяльності офіцерами з морально-психологічного забезпечення. На підставі аналізу факторів впливу і принципів навчання, вимог Головнокомандувача Збройних Сил України та Головного управління морально-психологічного забезпечення нами запропонована схема формування професійних компетентностей майбутніх офіцерів з морально-психологічного забезпечення у процесі навчання на військовій кафедрі університету (Рисунок 3).

Рисунок 3

Структурна схема формування професійних компетентностей майбутніх офіцерів з морально-психологічного забезпечення у процесі навчання на військовій кафедрі університету

Запропонована схема складається з таких блоків: перелік необхідних професійних компетентностей (формується на основі міжнародних вимог до підготовки, вимог Міністерства оборони України (Ministry of Defense of Ukraine, 2015; Ministry of Defense of Ukraine, Ministry of Education and Science of Ukraine, 2015), Головнокомандувача Збройних Сил України (Commander-in-Chief of the Armed Forces of Ukraine, 2020a; 2020b; 2021; General Staff of the Armed Forces of Ukraine, 2017; 2018), Головного управління морально-психологічного забезпечення (Head Department of Moral and Psychological Support of the Armed Forces of Ukraine, 2021), вимог Міністерства освіти і науки України (Ministry of Defense of Ukraine, Ministry of Education and Science of Ukraine, 2015), вимог університету як розробника стандартів вищої освіти), який обумовлює формування ключових, загальних та спеціальних компетентностей. Він також формує загальні та

спеціальні вимоги до підготовки фахівців з морально-психологічного забезпечення, розробку навчально-методичного забезпечення та діагностику сформованості компетентностей в процесі навчання. Результатом запровадження даної структурної схеми вважається досягнення офіцерами з морально-психологічного забезпечення у процесі навчання в університеті високого та середнього рівнів сформованості фахової компетентності у сфері морально-психологічного забезпечення.

Ми вважаємо за доцільне в подальшому використовувати запропоновану схему для розробки іншими навчальними закладами, які займаються підготовкою офіцерів запасу, моделі формування професійної компетентності офіцерів з морально-психологічного забезпечення.

Висновки

Таким чином, професійні (фахові) компетентності майбутніх офіцерів з морально-психологічного забезпечення повинні мати знання, практичні вміння і навички, сформовані особистісні якості та здібності, які забезпечують здатність постійно здійснювати психологічний вплив на підрозділи та психологічне вивчення військовослужбовців під час проходження служби.

Графічна схема професійних компетентностей офіцера з морально-психологічного забезпечення Збройних Сил України складається з загальних, спеціальних та головних (психологічне вивчення, психологічна підготовка, психологічний супровід та психологічне відновлення) знань, вмінь та навичок. Запропонована нами структурна схема формування професійних компетентностей майбутніх офіцерів з морально-психологічного забезпечення у процесі навчання на військовій кафедрі вишу складається з наступних блоків: блок необхідних професійних компетентностей (формується на основі міжнародних вимог до підготовки, Міністерства освіти і науки України, Міністерства оборони України, Головнокомандувача Збройних Сил України, Головного управління морально-психологічного забезпечення, вимог замовника, як розробника стандартів вищої освіти), блоки головних, загальних та спеціальних компетентностей, блоки загальних та спеціальних вимог до підготовки фахівців з морально-психологічного забезпечення, блок навчально-методичного забезпечення та блок діагностики сформованості компетентностей в процесі навчання.

Джерело фінансування

Це дослідження не отримало жодного гранту від будь-якого фінансового агентства в державному, комерційному чи некомерційному секторах.

Конфлікт інтересів

Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів.

Література / References

- Afanasenko, V., & Pasichnyk, V. (2020). Shliakhy realizatsii perspektyvnoi modeli fakhivtsia moralno-psykholohichnoho zabezpechennia Zbroinykh Syl Ukrainy v umovakh perekhodu na standarty NATO [Ways to implement a promising model of a specialist in moral and psychological support of the Armed Forces of Ukraine in the transition to NATO standards]. *Nauka i tekhnika Povitrianykh Syl Zbroinykh Syl Ukrainy – Science and Technology of the Air Force of the Armed Forces of Ukraine*, 2(39), 121–131. <https://doi.org/10.30748/nitps.2020.39.14> [in Ukrainian]
- Babak, S. A., Stadnik, A. V., & Melnyk, Yu. B. (2020). Psykholoho-pedahohichni zasady formuvannia profesiinykh kompetentnostei maibutnikh ofitseriv-psykholohiv [Psychological and

pedagogical grounds for the formation of professional competences of future officers-psychologists]. *International Journal of Education and Science*, 3(3), 20–28. <https://doi.org/10.26697/ijes.2020.3.4> [in Ukrainian]

- Commander-in-Chief of the Armed Forces of Ukraine. (2021). *Nakaz “Pro zatverdzhennia Alhorytmu provedennia zakhodiv profesiino-psykholohichnoho vidboru kandydativ na viiskovu sluzhbu za kontraktom u Zbroinykh Sylakh Ukrainy”* [Order “On approval of the Algorithm for conducting professional and psychological selection of candidates for military service under contract in the Armed Forces of Ukraine”]. <https://dovidnykmpz.info/zagalni/> [in Ukrainian]
- Commander-in-Chief of the Armed Forces of Ukraine. (2020a). *Nakaz “Pro zatverdzhennia Instruksii z orhanizatsii psykholohichnoi pidhotovky u Zbroinykh Sylakh Ukrainy”* [Order “On approval of the Instruction on the organization of psychological training in the Armed Forces of Ukraine”]. <https://dovidnykmpz.info/zagalni/> [in Ukrainian]
- Commander-in-Chief of the Armed Forces of Ukraine. (2020b). *Nakaz “Pro zatverdzhennia Polozhennia pro punkty psykholohichnoi dopomohy u ZS Ukrainy”* [Order “On approval of the Regulations on psychological assistance points in the Armed Forces of Ukraine”]. <https://dovidnykmpz.info/zagalni/> [in Ukrainian]
- General Staff of the Armed Forces of Ukraine. (2018). *Nakaz “Pro zatverdzhennia Instruksii z orhanizatsii psykholohichnoi dekompresii viiskovosluzhbovtiv Zbroinykh Syl Ukrainy”* [Order “On approval of the Instruction on the organization of psychological decompression of servicemen of the Armed Forces of Ukraine”]. <https://dovidnykmpz.info/psycho> [in Ukrainian]
- General Staff of the Armed Forces of Ukraine. (2017). *Nakaz “Pro zatverdzhennia Instruksii z otsiniuvannia moralno-psykholohichnoho stanu osobovoho skladu Zbroinykh Syl Ukrainy”* [Order “On approval of the Instruction on assessment of the moral and psychological condition of the personnel of the Armed Forces of Ukraine”]. <https://dovidnykmpz.info/psycho> [in Ukrainian]
- Head Department of Moral and Psychological Support of the Armed Forces of Ukraine. (2020). *Doktryna “Moralno-psykholohichne zabezpechennia viisk (syl) v obiednanykh operatsiiakh”* [Doctrine “Moral and psychological support of forces in joint operations”]. <https://dovidnykmpz.info/zagalni/> [in Ukrainian]
- Head Department of Moral and Psychological Support of the Armed Forces of Ukraine. (2021). *Metodychni rekomendatsii z psykholohichnoi pidhotovky viiskovosluzhbovtiv Zbroinykh Syl Ukrainy shchodo formuvannia stresostiikosti do*

- dii v umovakh rizkoї zminy boiovoi obstanovky, 2021 r. [Methodical recommendations on psychological training of servicemen of the Armed Forces of Ukraine on the formation of stress resistance to action in the face of a sharp change in the combat situation, 2021]. <https://dovidnykmpz.info/psycho/> [in Ukrainian]
- Lisnichenko, Y. M. (2016). Formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh ofitseriv u protsesi vyvchennia fakhovykh dystsyplin na zasadakh kompetentnisnoho pidkhodu [Formation of professional competence of future officers in the study major subjects on the basis of competence approach]. *Molodyi vchenyi – Young Scientist*, 7(34), 206–212. [in Ukrainian]
- Melnyk, Yu., & Stadnik, A. (2018). Mental health of a personality: diagnostics and prevention of mental disorders. *International Journal of Education and Science*, 1(3-4), 50. <https://doi.org/10.26697/ijes.2018.3-4.37>
- Melnyk, Yu. B., Stadnik, A. V., & Pypenko, I. S. (2020). Resistance to post-traumatic stress reactions of vulnerable groups engaged in pandemic liquidation. *International Journal of Science Annals*, 3(1), 35–44. <https://doi.org/10.26697/ijesa.2020.1.5>
- Melnyk, Yu. B., Prykhodko, I. I., & Stadnik, A. V. (2019). Medical-psychological support of specialists' professional activity in extreme conditions. *Minerva Psichiatrica*, 60(4), 158–168. <https://doi.org/10.23736/S0391-1772.19.02025-9>
- Ministry of Defense of Ukraine, Ministry of Education and Science of Ukraine. (2015). *Nakaz "Pro zatverdzhennia Instruktzii pro orhanizatsiiu viiskovoi pidhotovky hromadian Ukrainy za prohramoiu pidhotovky ofitseriv zapasu" [Order "On approval of the Instruction on the organization of military training of citizens of Ukraine according to the program of training of reserve officers"]*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1678-15#Text> [in Ukrainian]
- Ministry of Defense of Ukraine. (2015). *Nakaz "Pro zatverdzhennia Polozhennia pro psykhologichnu reabilitatsiiu viiskovosluzhbovtziv Zbroinykh Syl Ukrainy, ta Derzhavnoi spetsialnoi sluzhby transportu, yaki braly uchast v antyterrorystychnii operatsii, zdiisniuvaly zakhody iz zabezpechennia natsionalnoi bezpeky i oborony, vidsichi i strymuvannia zbroinoi ahresii Rosiiskoi Federatsii u Donetskii ta Luhanskii oblastiakh chy vykonuvaly sluzhbovi (boiovi) zavdannia v ekstremalnykh umovakh" [Order "On approval of the Regulations on psychological rehabilitation of servicemen of the Armed Forces of Ukraine and the State Special Transport Service who took part in the anti-terrorist operation, took measures to ensure national security and defense, repel and deter armed aggression of the Russian Federation in Donetsk and Luhansk regions (combat) tasks in extreme conditions"]*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0237-16#Text> [in Ukrainian]

Анотація

Вступ: Підготовка майбутніх офіцерів структур морально-психологічного забезпечення на військовій кафедрі університету передбачає формування знань, умінь, навичок, професійно-особистісних психологічних якостей, набутих у процесі фахової підготовки, що забезпечують здатність постійно здійснювати психологічний вплив на підпорядкований підрозділ шляхом виконання функціональних обов'язків.

Мета: Визначити психологічні умови формування професійних компетентностей майбутніх офіцерів з морально-психологічного забезпечення під час навчання на військовій кафедрі університету, на основі аналізу та висновків створити структурну схему їх формування.

Матеріали і Методи: Методологія дослідження базується на теоретичному та практичному досвіді, аналізі спеціальної психологічної літератури, вивченні й узагальненні професійного досвіду у Збройних Силах України та інших військових формуваннях.

Результати: Визначено, що матриця офіцера з морально-психологічного забезпечення Збройних Сил України утворюється із загальних, спеціальних та головних (психологічне вивчення, психологічна підготовка, психологічний супровід, відновлення (реабілітація) знань, умінь та навичок. Запропонована структурна схема формування професійної компетентності майбутніх офіцерів з морально-психологічного забезпечення у процесі набуття спроможностей на військовій кафедрі університету складається з наступних блоків: блок необхідних професійних компетентностей, блоки головних, загальних та спеціальних компетентностей, блоки загальних та фахових вимог до підготовки офіцерів з морально-психологічного забезпечення, блок навчально-методичного забезпечення та блок діагностування компетентностей в процесі навчання.

Висновки: Визначені психологічні умови формування професійних компетентностей офіцера з морально-психологічного забезпечення розглядаються як ефективний інструментарій організації системи підготовки компетентного професіонала. Запропонована структурна схема є відкритою, постійно розвивається та за необхідністю може бути доповнена новими компонентами в подальшому.

Ключові слова: освіта, психологічне забезпечення, професійна компетентність, структурна схема, офіцери.

Аннотация

Введение: Подготовка будущих офицеров структур морально-психологического обеспечения на военной кафедре университета предполагает формирование знаний, умений, навыков, профессионально-личностных психологических качеств, приобретенных в процессе профессиональной подготовки, обеспечивающих способность постоянно осуществлять психологическое воздействие на подчиненное подразделение путем выполнения функциональных обязанностей.

Цель: Определить психологические условия формирования профессиональных компетенций будущих офицеров по морально-психологическому обеспечению во время обучения на военной кафедре университета, на основе анализа и выводов создать структурную схему их формирования.

Материалы и Методы: Методология исследования базируется на теоретическом и практическом опыте, анализе специальной психологической литературы, изучении и обобщении профессионального опыта в Вооруженных Силах Украины и других военных формированиях.

Результаты: Определено, что матрица офицера по морально-психологическому обеспечению Вооруженных Сил Украины образуется из общих, специальных и главных (психологическое изучение, психологическая подготовка, психологическое сопровождение, восстановление (реабилитация) знаниях, умениях и навыках. Предложенная структурная схема формирования профессиональной компетентности будущих офицеров по морально-психологическому обеспечению в процессе приобретения возможностей на военной кафедре университета состоит из следующих блоков: блок необходимых профессиональных компетенций, блоки главных, общих и специальных компетенций, блоки общих и профессиональных требований к подготовке офицеров по морально-психологическому обеспечению, блок учебно-методического обеспечения и блок диагностирования компетенций в процессе обучения.

Выводы: Определенные психологические условия формирования профессиональных компетентностей офицера по морально-психологическому обеспечению рассматриваются как эффективный инструментарий организации системы подготовки компетентного специалиста. Предложенная структурная схема является открытой, постоянно развивается и при необходимости может быть дополнена новыми компонентами в дальнейшем.

Ключевые слова: образование, психологическое обеспечение, профессиональная компетентность, структурная схема, офицеры.

The electronic version of this article is complete. It can be found online in the IJES Archive <https://ijes.culturehealth.org/en/archive> and in the KRPOCH Publishing Repository <https://ekrpochn.culturehealth.org/handle/lib/58>
